

Recenzja

B. ALLEN. 1994. **Moss Flora of Central America. Part 1. Sphagnaceae–Calymperaceae.** Monographs in Systematic Botany from the Missouri Botanical Garden. Vol. 49. 242 str., 1 ryc., 207 map zasięgowych. Opr., format 26,0 × 18,2 cm. Missouri Botanical Garden, St. Louis. Cena: USD 27,95. ISBN 0-915279-26-6; ISSN 0161-1542.

Przesmyk środkowoamerykański znajdował się w orbicie zainteresowań briologów już od początków XIX stulecia, a najstarsze dane na temat flory mchów tego obszaru zostały podsumowane w 1869 r. przez W. Mittena w *Musci austro-americi*. Jedyna do tej pory Flora mchów z Ameryki Środkowej została opublikowana w 1949 r. dla Gwatemali przez E. B. Bartrama, ale niestety jest ona obecnie już mocno zdezaktualizowana i ma tylko znaczenie historyczne, gdyż w ostatnim półwieczu dokonał się istotny postęp w badaniach taksonomicznych i fitogeograficznych mchów neotropikalnych. W historii środkowoamerykańskiej briologii przełomowym okazał się rok 1994, w którym ukazały się drukiem dwa dzieła: dwutomowa Flora mchów Meksyku¹ oraz omawiany tu pierwszy, z czterech zaplanowanych, tom Flory mchów Ameryki Środkowej. Ta ostatnia obejmuje swym zasięgiem 7 państw: Belize, Gwatemalę, Salwador, Honduras, Nikaraguę, Kostarykę i Panamę. Obszar ten ma jedną z najbardziej zróżnicowanych flor mchów w świecie, na co przemożny wpływ ma urozmaicona rzeźba terenu i związana z tym duża różnorodność siedlisk. Na stosunkowo niewielkiej powierzchni (522 765 km²) rośnie ponad 870 gatunków, głównie neotropikalnych, chociaż znaczny jest również udział mchów holarktycznych, mających tu oderwane od głównego zasięgu stanowiska, najczęściej w wysokich położeniach górskich. Natomiast stopień endemizmu jest niewielki i nie przekracza 10% całej flory.

Omawiana Flora jest opracowaniem krytycznym, opartym na bogatym materiale zielnikowym i badaniu wielu typów nomenklatorycznych. Opisy rodzin, rodzajów i gatunków są krótkie i zawierają tylko najważniejsze cechy diagnostyczne. Uzupełniają je dyskusje taksonomiczne, krótkie dane ekologiczne oraz informacje o rozmieszczeniu globalnym i lokalnym, które przedstawione jest również na mapach punktowych. Dla każdego taksonu cytowane są też przykładowe badane okazy. Niestety Flora nie jest ilustrowana, co jest na pewno największym zawodem, jaki może spotkać każdego jej użytkownika (jedyna tablica ukazuje *Leucobryum giganteum* Müll. Hal. oraz nowo opisaną, niżej wymienioną odmianę). Autor odsyła wprawdzie czytelnika do ikonografii poszczególnych taksonów w innych opracowaniach, ale równoczesne posługiwanie się podczas oznaczania kilkoma źródłami jest bardzo niepraktyczne.

Obecny tom obejmuje 36 rodzajów, 198 gatunków i 11 odmian należących do dziesięciu rodzin mchów szczytozarodniowych z klas: *Sphagnopsida*, *Andreaeopsida* i *Bryopsida* (*Dicranales* i *Calymperaceae*). Największymi z nich są dwie rodziny: *Dicranaceae*, licząca 18 rodzajów i 72 gatunki oraz *Fissidentaceae* z jednym, ale za to najbogatszym w gatunki rodzajem *Fissidens*, obejmującym tu 45 gatunków i 4 odmiany. Dużym bogactwem odznacza się także pantropikalna rodzina *Calymperaceae* (2 rodzaje, 29 gatunków i 5 odmian) oraz rodzina *Sphagnaceae* (1 rodzaj 19 gatunków). W opracowaniu niniejszego tomu wzięło udział, obok autora, 4 innych specjalistów od poszczególnych rodzin.

Nowości taksonomicznych w omawianym tomie jest niewiele. Składają się na nie opisanie jednej odmiany, *Eucamptodontopsis brittoniae* var. *mcpersonii*, dwie nowe kombinacje nomenklatoryczne oraz kilka nowych synonymizacji nazw. Wśród tych ostatnich na specjalną uwagę briologów holarktycznych zasługuje stwierdzenie najstarszej nazwy – *Ditrichum gracile* (Mitt.) Kuntze – dla *D. crispatisimum* Müll. Hal., górskiego gatunku, szeroko rozmieszczonego na północnej półkuli.

Gdyby nie brak ikonografii, omawianą Florę można by uznać za wielki sukces wydawniczy. Tym niemniej wypełnia ona dotkliwą lukę w literaturze briologicznej i można być pewnym, że wszyscy zainteresowani mchami neotropików będą stale z niej korzystać. – RYSZARD OCHYRA, ul. Gołańska 15/25, PL-30-619 Kraków, Polska.

¹ Patrz recenzja R. Ochry, *Fragmenta Floristica et Geobotanica Series Polonica* 3: 130 (1995).